

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.052/2018/6.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Dr. Somogyi Gábor, előadó bíró
Dr. Székely Ákos, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2019. január 8.

Az ügy tárgya: rágalmazás vétsége

Terhelt: terhelt

Első fok: Veszprémi Járásbíróság, 2.B.401/2016/12., ítélet, tárgyalás,
2017. május 24.

Másodfok: Veszprémi Törvényszék, 2.Bf.525/2017/5., ítélet, nyilvános ülés,
2017. október 31.

Az indítvány előterjesztője: terhelt, védője útján

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rágalmazás vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Veszprémi Járásbíróság 2.B.401/2016/12. számú, illetve a Veszprémi Törvényszék 2.Bf.525/2017/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Veszprémi Járásbíróság a 2017. május 24-én kelt 2.B.401/2016/12. számú ítéletében a terheltet bűnösnek mondta ki rágalmazás vétségében [Btk. 226. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont], és ezért 80 napi tétel, napi tételenként 3.000 forint, összesen 240.000 forint pénzbüntetésre ítélte.
- [2] A terhelt és védőjének fellebbezése alapján eljárva a Veszprémi Törvényszék a 2017. október 31-én meghozott 2.Bf.525/2017/5. számú ítéletével a terhelt pénzbüntetése napi tételeinek számát 40-re, s ekként a pénzbüntetés mértékét 120.000 forintra enyhítette; egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A bíróság jogerős ítéletében megállapított tényállás szerint a terhelt újságcikket jelentetett meg, ami azzal egyidejűleg az újság internetes oldalán is megjelent a következő tartalommal.
- [4] „Miért lett bűnös a terhelt? Másodfokon csökkentették a büntetését, de továbbra is bűnösnek ítélték a terheltet rágalmazás vétségében. A terheltet a magánvádló perelte be, pedagógusi és emberi méltóságát ért sérelem miatt. Az elsőfokú bíróság ítéletében a terheltet két év próbára bocsátotta, amit a másodfokon eljáró Veszprémi Törvényszék december 10-én született ítéletével egy évre csökkentett.
- [5] Az ítélettel kapcsolatban a terhelt közleményt adott ki, amit az alábbiakban kérésére változtatás nélkül közreadunk.
- [6] Az önkormányzat létszámcsökkentést hajtott végre. Ennek keretében a Szakképző Intézet igazgatója a magánvádló tanárt felmentette a közalkalmazotti munkaviszonyából. Ezt a tényt én úgy kommunikáltam a rádió adásában, hogy az igazgató már nem nézte el a magánvádlónak az eddig végzett negatív tanári munkáját. Elmondtam továbbá, hogy a magánvádló az egyik legaktívabb feljelentő a városi önkormányzat ellen, s őt a város egyik legnagyobb ellenségének neveztem.
- [7] A létszámleépítéssel kapcsolatban egy sajtótájékoztatón ismertettem, hogy a létszámcsökkentést az intézményvezetők úgy hajtották végre, hogy a szakmailag leggyengébb személyek álláshelyét szüntették meg. Ez történt a magánvádlóval is.
- [8] Újságírói kérdésre válaszoltam azt, hogy a magánvádlóval más gondok is voltak. Bántalmazott egy tanulót és több órája maradt el, mert politikai tevékenységet végzett.
- [9] Az elsőfokú bíróság bűnösnek mondott ki, és két évre próbára bocsátott. A másodfokú bíróság szóbeli indokolása szerint azért vagyok bűnös, mert azt mondtam, hogy az igazgató már nem nézte el a magánvádlónak az eddig végzett negatív tanári munkáját. Intézkedésül a bíróság az első fokon kiszabott büntetést csökkentve egy év próbára bocsátott. Az utolsó szó jogán hozzátettem, hogy véleményem fenntartom, és nem érzem magam bűnösnek."
- [10] A magánvádló 2016. január 12. napján magánindítványt terjesztett elő a terhelttel szemben.

II.

- [11] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt - védője útján - a Be. 648. § a) pontjára hivatkozással terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyben bűnösségének büntető anyagi jog szabályainak megsértésével való megállapítását, és a cselekmény minősítését sérelmezte. Érdemben a jogerős ítélet megváltoztatását, és az ellene emelt vád alóli felmentését kérte.
- [12] Az indítvány szerint a bíróság jogerős ítéletében olyan cselekmény miatt állapította meg a büntetőjogi felelősségét, melynek tárgyában korábban már jogerős ítéletet hozott. A jelen ügyben vád tárgyává tett kijelentésekkel szó szerint azonos állításait már vizsgálták az Ajkai Járásbíróság B.272/2013. számú ügyében, és abban az ügyben a kijelentéseihez kapcsolódóan teljes körű bizonyítást folytattak le. Ebből következően jogszabálysértő a bíróság azon álláspontja, hogy nem

volt joga közleményében a már vizsgált kijelentéseket újra leírnia. Az kizárólag azt a célt szolgálta, hogy a laikus újságolvasók ne csak a bírósági eljárás tényéről és eredményéről (elítélés), de annak tárgyaról is tájékoztatást kapjanak. Ezért azok nem tekinthetők új nyilatkozatoknak.

- [13] Az indítvány nem vitatta, hogy a terhelt a korábbi kijelentéseit megismételte, azonban - álláspontja szerint - arra kizárólag azért került sor, mert az ügy tárgyát a településen az érintetteken kívül senki nem ismerte. A kijelentéseket a korábbi eljárásban vizsgálták, tanúbizonyítást vettek fel rá, azokat a korábbi ügyben készült jegyzőkönyvek is tartalmazzák, így közleménye öncélúnak minősítése irratellenes.
- [14] A kijelentések megismétlése tehát kizárólag az olvasók ismereteinek megerősítését szolgálta, a sajtótájékoztatón pedig a közleményből direkt módon is kitűnik.
- [15] A bíróság nem tekintette a terhelt tájékoztatóját sajtóközleménynek, mert azt nem igazságügyi szerv adta ki. Figyelmen kívül hagyta azonban, hogy az ügyről sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem adott ki sajtóközleményt, viszont a helyi sajtóorgánumban arra vonatkozóan folyamatosan jelentek meg hírek, hogy állnak a bírósági eljárások, illetve, hogy ítélethozatalra került sor. Ezért a helyi közvéleményben erős igény volt arra, hogy tudomást szerezzen a két helyi közéleti személyiség közötti per állásáról.
- [16] Éppen ezért tévedett a bíróság, amikor a magánvádlót nem tekintette közszereplőnek. E körben önellentmondó is az ítélet, mert ezzel szemben éppen arra hivatkozik, hogy a magánvádló magánemberként végzett munkája során azért maradtak el tanórák, mert abban az időben politikai tevékenységet végzett, ami viszont közszereplés. A terhelt pedig a politikai ellenfeléről nyilatkozott egy politikai műsorban, ezért kettős mércét jelent egyfelől a magánvádlót nem közszereplőnek minősíteni, másfelől a terheltnek felróni, hogy vezető közéleti szereplőként követte el a cselekményét.
- [17] Nem vette figyelembe a bíróság azt sem, hogy az alapügyben tett nyilatkozatra egy politikai műsorban, politikai választáshoz kapcsolódóan került sor. A magánvádló éppen közszereplői minőségére, politikai tevékenységére és státuszára hivatkozott elbocsátása okaként munkaügyi perében, illetve politikai tartalmú nyilatkozataiban, és újságcikkekben is. Jelen eljárásban már a nem közszereplői jellegét igyekezett hangsúlyozni, azonban ennek megítélése nyilvánvalóan nem függhet az érintett aktuális érdekeitől.
- [18] Az indítvány szerint a terhelt közleménye pótolta a bírósági sajtóközlemény elmaradásából eredő információhiányt az olvasók felé, ami az ügy tárgyát képező kijelentések megismétlése nélkül éppen olyan értelmezhetetlen lett volna, mintha például az ítélet sem tartalmazta volna azokat. A sajtóközlemény jól láthatóan két részre különült; az első rész tartalmazza azokat a kijelentéseket, melyek szó szerint megegyeznek a magánvádló feljelentésében, illetve az első- és a másodfokú ítéletben foglaltakkal, a második rész pedig a terhelt véleményét. A magánvádló által jelen ügyben sérelmezett kijelentések a közlemény első felében találhatók, ami viszont bűnügyi tudósításnak, hatósági tájékoztatáson alapuló tényszerű sajtótájékoztatásnak felel meg.
- [19] A terhelt sérelmezte, hogy a bíróság jogerős ítéletében nem jelölte meg, mi volt az az öncél, ami a kijelentések megismétlése során vezette. Megismételte, hogy közlése ezzel szemben tájékoztató jellegű volt, ami a sérelmezett kijelentések megismétlése nélkül semmiféle hírértékkel nem bírt volna.
- [20] Az indítvány szerint téves az az érv is, miszerint a magánvádló pedagógusi tevékenysége nem tartozik a közvéleményre, hiszen a terhelt egyik kijelentése éppen arra vonatkozik, hogy a politikai tevékenysége miatti távolléte nehezíti el a pedagógusi munkáját.
- [21] A terhelt álláspontja szerint törvénysértő a jogerős ítéletben kiszabott büntetés is, hiszen a kijelentések első elhangzása óta mintegy hét év telt el, ezért még bűnösségének megállapítása esetén is legfeljebb intézkedés lenne alkalmazható.
- [22] Az indítvány szerint a bíróság törvényt sértett, amikor nem derítette fel, hogy valóban fellépett-e a magánvádlónál és családjánál érdeksérelem a közlemény hatására. A magánvádló ennek kapcsán

ugyanazokat a sérelmeket jelölte meg, amiket a korábbi eljárásban az eredeti kijelentések kapcsán, de azok nyilvánvalóan nem jelen közleménnyel függték össze; a magánvádlót és családját valójában semmilyen sérelem nem érte, sem az eredeti kijelentések, sem a jelen tájékoztatás következtében.

- [23] Végül a tanuló bántalmazására vonatkozó tényállítása kapcsán a terhelt arra hivatkozott, hogy a korábbi eljárásban bizonyítást nyert, miszerint ezen állítása valós, a magánvádló emiatt az igazgatójától figyelmeztetést is kapott.
- [24] A magánvádló a terhelt indítványára tett írásbeli észrevételében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.
- [25] Vitatta, hogy tanulót bántalmazott, és emiatt igazgatói figyelmeztetést kapott volna; állítása szerint ennek írásos nyoma lett volna a személyi anyagában. A terhelt közleményében tett kijelentései alkalmasak voltak a becsületének csorbítására, megszégyenítőek, megalázóak, és indokolatlanul bántóak. A terhelt nem gyakorolt munkáltatói jogokat vele kapcsolatban, ezért nem volt joga arra, hogy szakmai felkészültségét minősítse, és azt a nagy nyilvánosság elé tárja. Az amiatt elszenvedett érdeksérelemeket pedig csak az tudja megítélni, aki átélte.
- [26] A terhelt a magánvádló beadványa kapcsán - védője útján - írásban észrevételezte, miszerint a korábbi eljárásban becsatolásra került az a feljegyzés, miszerint az oktatási intézmény belső vizsgálata során a tanuló bántalmazása igazolást nyert, és a tanúként meghallgatott iskolaigazgató is alátámasztotta, hogy amiatt a magánvádlót szóbeli figyelmeztetésben részesítette.
- [27] A magánvádló hivatkozott arra, hogy a terhelt polgármesterként semmilyen módon nem értékelhette volna a munkáját, ugyanakkor maga hol politikai üldözöttként igyekezett beállítani magát, hol a magánszférájába való beavatkozásként értékeli ugyanazokat a nyilatkozatokat.
- [28] Ugyanakkor megállapítható az is, hogy a magánvádló a korábbi eljárásban elbírált, a terhelt által egy újságcikkben és egy interjúban tett kijelentéseket, és nem a jelen ügyben elbírált közleményét tartja sérelmesnek. Ezeket azonban időközben már a Kúria is megvizsgálta, és megállapította a terhelt büntetőjogi felelősségének hiányát.

III.

- [29] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen bírálta el.
- [30] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [31] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja. E jogorvoslati mód kizárólag a Be. 649. §-ában felsorolt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe; a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [32] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét. A terhelt indítványa alapján tehát ez okból felülvizsgálatnak van helye.
- [33] Az ügy érdemében a Kúria elsőként arra mutat rá, hogy a magánvádló által a feljelentésben sérelmezett hat közlésből négy kapcsán az elsőfokú bíróság, további egy tekintetében pedig a másodfokú bíróság állapította meg, hogy az nem valósított meg bűncselekményt. Így a bíróság jogerős ítéletében kizárólag annak kapcsán állapította meg a terhelt büntetőjogi felelősségét, miszerint az ügy tárgyát képező közleményében azt állította, hogy a magánvádló bántalmazott egy tanulót. Értelemszerűen a felülvizsgálati indítványban kifejtettek is kizárólag ezen tényállítás tekintetében vizsgálhatók.
- [34] A Btk. 226. § (1) bekezdése alapján rágalmozást követ el, aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tény állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ. A bűncselekmény jogi tárgya a személyiségi jogok részét képező becsület; ezáltal büntetőjogi védelmet élvez a társadalmi megbecsülés és az emberi méltóság; elkövetési magatartása pedig a becsület csorbítására alkalmas tény állítása, híresztelés, ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata.

- [35] A társadalmi megbecsülés a személyről kialakult kedvező megítélés, a személy tulajdonságának, magatartásának környezetében meglévő elismertsége. A méltóság az embert adottságától függetlenül megillető bánásmód igénye. A méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő [64/1991. (XII. 17.) AB határozat indokolás D/2/b) pontja], az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében deklarált méltósághoz való jog egyik funkciója az egyenlőség biztosítása. [34/1992. (VI. 1.) AB határozat indokolás III/4/3. pontja; vö. Alaptörvény (2011. április 25.) Szabadság és Felelősség Részének II. cikke]
- [36] Tény fogalma alá tartozik valamely, a múltban bekövetkezett vagy a jelenben (a megnyilatkozáskor) tartó cselekmény (cselekedet, magatartás), történés (jelenség, esemény), továbbá állapot (így az ember múltban fennállt, vagy jelenben fennálló tudatállapota is) (BH 1994.171.).
- [37] A tényállítás pedig olyan megnyilatkozás, melynek tartalma múltban bekövetkezett vagy jelenben tartó cselekmény, történés, állapot. Jövőbeni cselekményre, történésre, állapotra vonatkozó megnyilatkozás nem tényállítás, hanem feltételezés; nem rágalmazás, hanem legfeljebb becsületsértés alapja lehet. A tényállításnak - törvényi tényállás szerint - „valakiről” kell megtörténnie.
- [38] Ehhez képest a rágalmazás megvalósulásához szükséges tényállításon olyan - a sértett magatartását egyedileg felismerhetően meghatározó - nyilatkozatot, kijelentést kell érteni, aminek tartalma valamely múltban megtörtént, vagy jelenben történő esemény, jelenség, állapot. (BH 2009.135.)
- [39] A becsület csorbítására alkalmas pedig objektív ismérv; objektíve, a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás figyelembe vételével kell eldönteni, hogy az adott tény állítása, híresztelése alkalmas-e a becsület csorbítására. Nem a passzív alany, a sértett egyéni megítélése, szubjektív értéktétele, esetleges érzékenysége alapján kell megítélni, hogy a tényállítás, híresztelés alkalmas-e a becsület csorbítására (BH 2001.462., BH 1999.9., BH 1992.296., BH 1981.220.). A törvény bár az adott sértett személyét, illetve becsületét védi, azonban nem az adott sértett szubjektív becsületérzéséhez kötötte, mérten.
- [40] Általában becsület csorbítására alkalmas olyan tény állítása, híresztelése, ami valósága esetén büntető-, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának alapjául szolgálhat a sértett ellen (EBH 2014.B.16., BH 2011.186.). Becsület csorbítására alkalmas olyan tény állítása, híresztelése is, ami az emberi méltóságot támadja, vagy alkalmas arra, hogy a sértettől, tulajdonságairól, magatartásáról a környezetében kialakult kedvező társadalmi megítélést, az elismertségét kedvezőtlen, negatív irányba befolyásolja (BH 2007.4.).
- [41] A rágalmazás szándékos bűncselekmény; a bűnösség megállapításához szükséges, hogy az elkövető tudata átfogja, hogy a tényközlés más előtt történik és objektíve alkalmas a sértett személy becsületének csorbítására. Nem feltétele azonban a bűnösségnek a sértési célzat, és közömbös a motívum is.
- [42] Ezért a bűnösség megállapítása szempontjából közömbös a tényállítás valótlanságának tudata, a valóságtartalom tisztázatlansága, vagy annak az elkövető tudatában való mikénti feltevése, feltételezése, s az ebben való jó-, vagy rosszhiszeműség. A szándékosság megállapításához elégséges, ha az elkövető tudata átfogta, hogy tényközlésének tartalma - az általa állított, híresztelt tény - becsület csorbítására alkalmas. (EBH 1999.87., BH 1999.540.)
- [43] Mindez azt is jelenti, hogy sem az adott tény valósága, sem a tényközlés közérdektől vagy jogos magánérdektől vezéreltsége, ilyen motívuma, illetve célzata önmagában, közvetlenül nem zárja ki a becsület csorbítására objektíve alkalmas tartalmú tényközlés jogellenességét. Ehhez képest a bíróságnak először abban kell állást foglalnia, hogy a felrótt magatartás tény állítása-e (híresztelése stb.). Ha a cselekmény nem tartozik a tényállítás (híresztelés stb.) fogalma alá, akkor nem is tényállásszerű, tehát nem bűncselekmény.
- [44] A tényállítás (híresztelés stb.) törvényi tényállás szerinti fogalmának megvalósulása szempontjából az adott megnyilatkozás önmagában - s nem pedig alapjogi viszonyban - vizsgálendő (BH 2013.204.). Ha a megnyilatkozás: tényállítás (híresztelés stb.), akkor kell azt vizsgálni, hogy a

becsület csorbítására objektíve alkalmas-e, ha pedig a tényállítás becsület csorbítására objektíve nem alkalmas, akkor a cselekmény nem tényállásszerű, tehát nem bűncselekmény.

- [45] Jelen ügyben azonban nem ez a helyzet.
- [46] A jogerős ítéletben a bűnösség alapját képező kijelentés múltbeli tevékenységre vonatkozik, mert azt a tényállítást tartalmazza, miszerint a magánvádló pedagógusként, a munkavégzése során bántalmazott egy tanulót. Ez nyilvánvalóan tényállítás, ami a becsület csorbítására alkalmas, mert fegyelmi eljárás alapját képezheti (és a terhelti állítás szerint képezte is) a magánvádlóval szemben.
- [47] Az indítvány szerint a cselekmény tényállásszerűségét a sértetti érdeksérelem hiánya is kizárja.
- [48] Ezzel szemben a sértettnek okozott érdeksérelem a rágalmazás Btk. 226. § (1) bekezdésében írt alaptényállásának nem eleme; csupán a hivatkozott törvényhely (2) bekezdés c) pontja szerinti minősítő körülmény tényállási eleme, ha a rágalmazást jelentős érdeksérelmet okozva követik el. Ezt azonban a bíróság nem is rótt a terhelt terhére.
- [49] A terhelt terhére rótt magatartás tehát akkor tényállásszerű, ha a tényállítás becsület csorbítására objektíve alkalmas, annak további feltétele nincs. Jelen ügyben ez megvalósult.
- [50] Mindemellett megjegyzi a Kúria, hogy az indítványnak az érdeksérelem hiányára hivatkozása, tartalmilag valójában a társadalomra veszélyesség hiányára is utaló. Ugyanakkor - a már kifejtettek szerint - a rágalmazás esetében a magatartás becsületcsorbításra alkalmasságát objektíve kell vizsgálni, megítélni, közömbös a tényállásszerűség szempontjából, hogy a terheltet mi motiválta, mi volt a célja, illetve a sértett mennyiben vette a kijelentést magára. Nem a szubjektív becsületérvésnek van jelentősége. A sértett magánindítványt terjesztett elő, ezáltal a becsületérvése kérdésében eleget tett a törvényi feltételeknek.
- [51] A becsület csorbítására alkalmasság a sérelem absztrakt lehetőségét jelenti. Nem feltétele a bűncselekmény megvalósulásának, hogy a hátrányos következmény - a becsület csorbulása - ténylegesen bekövetkezzék. Ugyancsak közömbös, hogy a tényközlés (tényállítás, híresztelés) a sértett becsületérvését ténylegesen érintette, sértette-e.
- [52] Ekkor kell vizsgálni, hogy valami közvetve, vagy közvetlen kizárja-e a jogellenességet. A becsületcsorbításra egyébként objektíve alkalmas tényállítás (híresztelés, tényre közvetlenül utaló kifejezés használata) eleve nélkülözi a jogellenességet,
- ha hivatalos személy által a hivatali hatáskörben ügyintézés során, és azzal összefüggésben történt (ami nem más, mint a hivatásbeli kötelesség teljesítése; BH 1991.338., 1994.295., 1998.570., EBH 2000.295., EBH 2003.846.);
- ha ügyfél által peres, vagy más jogilag szabályozott (hatósági) eljárásban, jogosultság, illetve kötelezettség gyakorlása során, az adott eljárás tárgyát képező ügy érdekével összefüggésben történt; ideértve a hatósági ügyet megindító magatartást (beadványt) is (BJD 1195., 3556., 4167., EBH 1999.4., EBH 1999.87., EBH 2004.1011., EBH 2011.2394., EBH 2014.B.3., BH 2004.267., BH 2004.305., BH 2009.135., BH 2014.264.);
- ha a véleménynyilvánítás (bírálat, jellemzés, nézet és kritika) szabadsága alá tartozik és hatóság vagy hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus vonatkozásában, annak e minőségére tekintettel történt [36/1994. (VI. 24.) AB határozat 3.].
- [53] Ezekben az esetekben a kifogásolt cselekmény (szintén) nem bűncselekmény, azonban ennek oka nem a tényállásszerűség hiánya, hanem a jogellenesség - tehát társadalomra veszélyesség - hiánya [korábbi Btk. 10. § (2) bekezdés]. Ilyenkor sincs azonban jogellenesség hiánya (azaz a cselekmény jogellenes), ha a megnyilatkozás szándékosan, vagy a foglalkozási, hivatásbeli kötelesség gondatlan megszegéséből fakadóan hamis közlés, vagy gyalázkodó tartalmú [36/1994. (VI. 24.) AB határozat indokolás III/2/2., 13/2014. (IV. 18.) AB határozat indokolás 40.].
- [54] Jelen ügyben az indítvány a magánvádló közszereplői minőségére hivatkozott, ennek azonban az ügyben valójában nincs jelentősége. Kétségtelen, hogy a magánvádló a politikai tevékenysége alapján, azzal összefüggésben lehet közszereplő, ezt - az indítványban írtakkal szemben - a bíróság jogerős ítéletében maga is megállapította; a másodfokú bíróság éppen ezért mellőzte a terhelt

büntetőjogi felelősségének megállapítását annak kapcsán, hogy a terhelt közleményében a magánvádlót „a város egyik legnagyobb ellenségének” is nevezte.

- [55] Amíg azonban ez a kijelentés a magánvádló közszereplői minőségével áll összefüggésben, a terhelt terhére rótt tényállítás már nem. Az kizárólag a terhelt pedagógusi munkájára vonatkozik.
- [56] A közéletben szereplés mint tevékenység esetére van kétoldali elvárás. Egyfelől arra nézve, aki ezt végzi, másfelől pedig arra nézve, aki e tevékenységről a gondolatait kifejezi, közli. A kétoldali elvárás lényege egyaránt (egymással összhangban) a közéleti tevékenységet kifejtő személy becsületjogi védelmének terjedelme, két érdek összhangba hozása (egyidejű érvényesítése) végett.
- [57] Mindenkit megillet a közügyek vitatásának joga, a közügy intézése pedig nem személytelen, s aki közügyet intéz, annak ez nem magánügye. Ehhez képest a jog gyakorlása - értelemszerűen - az ilyen joggyakorlással érintett oldalán annak elviselését, tűrését jelenti.
- [58] Mindemellett a közéleti szereplés, a közéleti tevékenységbe bocsátkozás nem csupán szorosan vett közügyben járást, közügy intézését jelenti. Utóbbi esetben a közéleti tevékenységbe bocsátkozó valójában önmaga tolja ki a vele kapcsolatos megnyilatkozások határait, illetve enged hozzáférést becsületjogához.
- [59] Ugyanakkor mind a közügyek ellátása, mind más módon közéletbe bocsátkozás esetében van határ, legfeljebb annak holléte az adott - köz előtti (közvélemény előtti) - tevékenység függésében vizsgálendő.
- [60] A közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja (Ptk. 2:44. §).
- [61] A Ptk. szabályozása tehát kifejezetten utal rá, de az elsőfokú bíróság is helyesen állapította meg az Alkotmánybíróság esetjogát elemezve, hogy a közéleti szereplők magasabb tűréshatárára vonatkozó elvárás a közlésnek a közügyekkel való összefüggéséhez kötött. Jelen esetben a terheltnek felrótt tényállítás semmiféle összefüggésben nem áll a magánvádló közszereplői minőségével; ezért az az ügyben közömbös.
- [62] Az indítványban hivatkozott „res iudicata” hatással kapcsolatban a Kúria előrebozsátja, hogy nem felülvizsgálati, hanem - a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja alapján - perújítási ok, ha a terhelttel szemben ugyanazon cselekmény miatt több jogerős ügydöntő határozatot hoztak.
- [63] Ugyanakkor tény, hogy erre az indítvány sem a Be. 4. § (3) bekezdése szerinti büntethetőségi akadályként, hanem sajátos, ugyancsak jogellenességet kizáró okként hivatkozott. Eszerint mivel a terhelt hiánypótló közleményt adott ki, amelyben már korábban megtett, és bíróság által is vizsgált kijelentéseket idézett, kizárólag a közvélemény tájékoztatását illetően, így cselekménye nem jogellenes, mert valós társadalmi igényt elégített ki.
- [64] Ennek kapcsán a Kúria elsőként arra mutat rá, hogy a „res iudicata” hatás mindig konkrét cselekményhez (ténybeliséghez), a konkrét cselekmény pedig helyhez és időhöz kötött, elbíráltságra vonatkozó. Következésképp a bíróság jogerős ítéletében kizárólag a terhelt adott helyen és időben megvalósított cselekményét bírálja el; a terhelt ugyanazon cselekményének más időben (utóbb) való megismétlése már más, eltérő cselekmény, amit a korábbi bírósági ítélet fogalmilag nem bírálhatott el.
- [65] Általánosságban is rögzíthető, hogy a jogellenes cselekmény újbóli megvalósítása esetén sem válik jogszerűvé azáltal, hogy azt a bíróság korábban már megítélte.
- [66] Ugyanakkor a Kúria rámutat arra is, hogy az Ajkai Járásbíróság a B.272/2013/8. számú, illetve a Veszprémi Törvényszék a 2.Bf.443/2014/10. számú ítéleteivel kizárólag a terhelt azon állítása kapcsán állapította meg a büntetőjogi felelősségét, miszerint a rádió műsorában kijelentette, hogy „az igazgató már nem nézte el a magánvádlónak az eddig végzett negatív tanári munkáját”. A Kúria pedig a 2016. október 11-én meghozott Bfv.III.535/2016/10. számú ítéletével a terheltet az e kijelentéséért rágalmozás vétsége miatt emelt vád alól rendkívüli jogorvoslati eljárásban felmentette.
- [67] A feljelentés alapján az ügy tárgyát képezték a terheltnek az országos sajtótájékoztatón megtett azon

kijelentései is, miszerint „a város önkormányzata által meghatározott létszámcsökkentést az intézményvezetők úgy hajtották végre, hogy a középiskolákból a szakmailag leggyengébb személyek álláshelyét szüntették meg”, „ilyen indokkal szűnt meg a magánvádoló tanári munkaviszonya is”, valamint „olyan szabály nincs, hogy jobboldali embert, ha rosszul végzi a munkáját, nem lehet elbocsátani”, és amelyek alapján - a terhelt által elmondottaknak megfelelő tartalommal - az újságban olyan cikk jelent meg, melyekből az tűnt ki, hogy a sértett közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetésére azért került sor, mert a leggyengébb pedagógusok közé tartozott.

- [68] A Veszprémi Törvényszék azonban a tényállás ezen részeit a bűnösség köréből - a magánindítvány elkészítése okán, joghatályos magánindítvány hiányában - kirekesztette.
- [69] Következésképp az Ajkai Járásbíróság korábbi ügyében nem vizsgálta a terheltnek a tanuló bántalmazására vonatkozó tényállítását; abban az eljárásban a magánvádlóknak a terhelti közlésben szereplő „negatív tanári munkája” kapcsán került sor olyan bizonyításra, ami az állított tanuló bántalmazás tényét is érintette. A bíróság azonban a valóság bizonyítását abban az eljárásban sem rendelte el; a terhelt a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati indítványában éppen ezt is kifogásolta {Kúria Bfv.III.535/2016/10. számú ítélete indokolásnak [12] bekezdése}.
- [70] A tanuló bántalmazására vonatkozó tényállítás tehát a korábbi eljárásban vizsgált büntetőjogi felelősség alapja nem volt.
- [71] Az indítvány szerint a terheltet közleménye megírásakor és közzétételkor a közvélemény tájékoztatása vezette, ami közérdek, és ezzel az elmaradt - az ügy tárgyára vonatkozó - hivatalos bírósági tájékoztatást pótolta; a terhelt álláspontja szerint a közlés jogellenességét ez zárja ki.
- [72] A büntetőügy terheltjét azonban ilyen tájékoztatási kötelezettség nem terheli, sőt az is nyilvánvaló, hogy az általa nyújtott tájékoztatás nem vethető össze a hivatalos bírósági tudósítással, és ekként nem is pótolhatja azt. Utóbbi fogalmilag nélkülözi a jogellenességet. A terhelt ilyen tartalmú megnyilatkozása esetén viszont - ha becsület csorbitására alkalmas tényállítást tesz (ismétel meg), s ekként a cselekménye tényállásszerű - nem nélkülözhető a jogellenesség vizsgálata.
- [73] Jelen esetben a terhelt cselekményének jogellenességét kizáró körülmény nem merült fel. A terheltet - amint arra a Kúria már utalt - tájékoztatási kötelezettség nem terhelte. Ezért már a rágalalmazást megvalósító közlés megismétlése is megvalósíthatja ismét a rágalalmazást; jelen ügyben azonban ennél jóval többről van szó.
- [74] Nem az történt ugyanis, hogy a terhelt csupán idézte a magánvádló „negatív tanári munkájára” vonatkozó sommás kijelentését, vagy a még vád tárgyává tett, de a magánindítvány elkészítése okán a terhére nem rótt további kijelentéseit, hanem azokat magyarázni, és más tényekkel alátámasztani igyekezett, konkretizálta, majd hozzátette, hogy korábbi állításait továbbra is fenntartja, és - a bíróság jogerős ítélete ellenére - nem érzi magát bűnösnek. A jelen ítélettel terhére rótt egyetlen közlését (miszerint a magánvádló korábban bántalmazott egy tanulót) éppen ennek során tette meg, amikor is korábbi, a terhelt „negatív tanári munkájára” vonatkozó, de az általánoság szintjén maradó, és a Kúria felülvizsgálati határozata szerint becsület csorbitására nem alkalmas tényállítását igyekezett további érvekkel, további konkrét tényállításokkal is alátámasztani, igazolni.
- [75] A terheltet tehát közleményének közzététele, és azon belül a terhére rótt állítás során az a cél vezette, hogy korábbi kijelentéseinek valóságtartalmát, és ezen keresztül ártatlanságát a bíróság jogerős ítéletével szemben is igazolja a közvélemény előtt; azaz önigazolást végzett, melynek során a türehsatárt feszegette, méregette. Ez nem közérdek, de még csak nem is jogos - hanem kifejezetten jogellenes - magánérdek. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 6. §-a szerint a bíróság határozata mindenkire kötelező; a Be. 456. § (1) bekezdés második mondata szerint az ügydöntő határozat a jogerőre emelkedését követően - ahogy arra jelen esetben sor is került - kizárólag rendkívüli jogorvoslattal vagy különleges eljárás eredményeként változtatható meg.

- [76] Fel sem merülhet tehát a jogellenesség hiánya abban az esetben, ha a büntetőeljárás terheltje a sajtó nyilvánosságát felhasználva igyekszik érvelni a jogerős ítélettel szemben, és ennek során tesz további, becsület csorbítására alkalmas tényállítást.
- [77] Ebből azonban nem csak az következik, hogy a terhelt tényállásszerű cselekménye kapcsán a jogellenesség hiánya nem áll fenn, de az is, hogy az eljáró bíróságok helyesen jártak el, amikor az ügyben nem rendeltek el valóságbizonyítást.
- [78] A Btk. 229. § (2) bekezdése szerint a valóság bizonyításának akkor van helye, ha a tény állítását, híresztelését, illetve az arra közvetlenül utaló kifejezés használatát a közérdek vagy bárkinek a jogos érdeke indokolta. Ezért amennyiben a rágalmozás tárgyát képező tényállítás (híresztelés stb.) a becsületesorbitásra objektíve alkalmas, és a jogellenesség hiánya sem állapítható meg, akkor vizsgálni kell annak a kérdését, hogy van-e olyan közérdek, vagy jogos magánérdek, ami a tényállítás megtételét indokolta (indokolhatta). Ha pedig ilyen megállapítható, akkor el kell rendelni a valóság bizonyítását.
- [79] A valóság (sikeres) bizonyítása büntethetőséget kizáró ok [Btk. 15. § h) pont]. A valós tények közlésének pozitív célja és méltányolható motívuma (közérdek vagy jogos magánérdek) indokolatlanná teheti a megbüntetést. A cél és motívum azonban nem közvetlenül, hanem csupán közvetve, a valóságbizonyítás megengedhetőségének kérdésében való hatósági döntéssel és a bizonyítás sikerén keresztül befolyásolja az elkövető büntethetőségét [36/1994. (VI. 24.) AB határozat indokolás II/3/3.]; a bizonyítás elrendelése és a tényállítás (híresztelés stb.) valós volta esetén felmentésnek van helye. Erre a jogi következtetésre azonban csak akkor lehet jutni, amennyiben a valóság bizonyításának van helye, és eredménye azt igazolja. Ha azonban bizonyításnak nincs helye, vagy a tényállítás (híresztelés stb.) valótlan, illetve a valóság bizonyítása sikertelen, akkor felmentésnek - értelemszerűen - nincs helye.
- [80] Ahogy arra a Kúria a korábbiakban rámutatott, a terhelt közlésének célja a jogerős ítélettel szembeni önigazolás volt, s ekként nincs olyan közérdek, illetve más jogos érdek, ami a valóság bizonyításának elrendelését indokolta volna.
- [81] A Btk. 229. §-ában írt valóság bizonyítása elrendelésének elmaradása - amennyiben annak feltételei fennállnak - a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerinti anyagi jogszabálysértés. E szabálysértés esetén a bíróság valójában nem dönthette el, vajon nem áll-e fenn speciális büntethetőséget kizáró ok és így nem hozhatott volna érdemben helyes ügydöntő határozatot. Ezért ilyen esetben a Kúria - mivel a felülvizsgálati eljárásban maga nem folytathat le bizonyítást - hatályon kívül helyezi a jogerős ítéletet, és a bíróságot új eljárás lefolytatására utasítja (Kúria Bfv.III.110/2018/8.).
- [82] Jelen ügyben azonban - a korábban kifejtettek szerint - erre nem volt ok, ugyanakkor a terhelt indítvány e részében sem a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, hanem - a korábbi ügyben lefolytatott bizonyítás eredményére hivatkozással - a terhelt felmentését célozta.
- [83] A korábbi eljárásban megállapítottak azonban akkor sem lennének elfogadhatók eredményes valóságbizonyításként, annak elrendelése feltételeinek figyelmen kívül hagyása mellett, ha az valóban a terhelt terhére rótt tényállítással azonos tartalmú korábbi közlésre vonatkozott volna. A Btk 229. § (2) bekezdése szerinti feltételek megléte - értelemszerűen - közlésenként külön-külön bírálendő el, hiszen ugyanazon tényállítás különböző alkalmakkor történő megtételét esetenként eltérő érdekek indokolhatják. Jelen esetben a terhelt terhére rótt tényállításra olyan érdekből került sor, amelynek kapcsán a törvény nem biztosítja a valóság bizonyításának lehetőségét.
- [84] A bíróság jogerős ítéletében tehát helyesen állapította meg a terhelt bűnösségét rágalmozás vétségében.
- [85] A terhelt a bűncselekmény törvénysértő minősítését is kifogásolta, ami - az indítvány szerint - a büntetőjogi felelősség törvénysértő megállapítása miatt következett be. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést, vagy alkalmazott törvénysértő intézkedést. Ilyen esetben tehát az indítvány nem a terhelt büntetőjogi

felelősségének megállapítását, hanem csak a téves minősítés következtében előállott, avagy önmagában, a büntetés kiszabására vonatkozó, bírói mérlegelést nem engedő szabályok megsértése miatt törvénysértő joghátrányt kifogásolja.

- [86] Ennek megfelelő hivatkozást az indítvány nem tartalmaz.
- [87] Ugyanakkor az indítvány sérelmezte a jogerős ítéletben kiszabott büntetés mértékét is.
- [88] Törvénysértő minősítés hiányában azonban a jogerős ítéletben kiszabott joghátrány önmagában csak akkor lehet a felülvizsgálatot megalapozóan törvénysértő, ha a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik. Jelen ügyben ez nem áll fenn.
- [89] Az azonban nem képezheti felülvizsgálat tárgyát, hogy a bíróság a törvényes keretek közötti büntetés kiszabása során a Btk. 79. és 80. §-ának előírásait, a súlyosító és enyhítő körülményeket, illetve az 56/2007. BK véleményt miként vette figyelembe (BH 2016.264.II., BH 2012.239., EBH 2011.2387.II., BH 2005.337.III.). Ezért az indítvány ezen része tekintetében a felülvizsgálat törvényben kizárt.
- [90] A kifejtettek alapján a Kúria a terhelt védője útján előterjesztett felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és miután egyéb, a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértést sem észlelt, a megtámadott határozatokat a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

IV.

- [91] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdésére tekintettel a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [92] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. január 8.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Székely Ákos s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
BÉ